

# Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia Sociologica VIII (2016), vol. 2, p. 235–237

ISSN 2081–6642

SPRAWOZDANIA/REPORTS

## Sprawozdanie z XVI Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego „Solidarność w czasach nieufności”, 14–17 września 2016, Gdańsk

Zjazdy socjologiczne, których głównym organizatorem jest Polskie Towarzystwo Socjologiczne, wpisały się już w tradycję socjologii polskiej. W dniach 14–17 września 2016 roku w Gdańsku odbył się już 16. zjazd, który przyciągnął niebagatelną liczbę socjologów, bo aż 1133 osoby (zgodnie z indeksem osób, które zgłosiły referaty). Do tej liczby należałoby dodać tych, którzy nie zgłosili referatów, ale przybyli jako słuchacze, obserwatorzy czy sympatycy zjazdu. Łącznie prelegenci wystąpili w 93 grupach tematycznych, reprezentując niemal wszystkie ośrodki akademickie w Polsce. Liczną była także grupa reprezentująca Instytut Filozofii i Socjologii z Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, co szczególnie cieszy, biorąc pod uwagę okres wakacyjny i znaczną odległość. Spośród nas na zjazd przybyli: Krzysztof Czekał, Ewa Czerwińska-Jakimiuk, Mariusz Dziegłowski, Aldona Guzik, Anna Fiń, Anna Karnat-Napieracz, Tatiana Majcherkiewicz, Maria Paula Malinowski-Rubio, Tadeusz Sozański, Tomasz Warczok i Teresa Zbyrad. Obecność kilkunastu osób z ramienia tylko jednego instytutu, świadczy o prężnej aktywności naukowej i otwartości na nowe wyzwania, jakie stawia przed nami socjologia. Ten potencjał naukowy stanowi dobrą wróżbę na przyszłość.

Gościem specjalnym zjazdu był profesor Hans Joas, profesor socjologii myśli społecznej na Uniwersytecie w Chicago oraz profesor honorowy na Berlińskim Uniwersytecie Humboldta. W wystąpieniu inauguracyjnym profesor Joas podjął temat *Dangerous Nouns of Process: Differentiation, Rationalization and Modernization*. Zanim przeszedł do zagadnień merytorycznych, nawiązał do trudnej przeszłości i relacji Polski i Niemiec, rozpoczynając słowami: „trudno mi mówić, kiedy pokolenie mojego ojca dokonywało tak strasznych zbrodni”. Te słowa były bardzo przejmujące, odebrane zostały jako swego rodzaju akt skruchy, pojednania, a jednocześnie jako wyraz pewnej solidarności z naszym narodem. Świetnie wpisywały się w tematykę zjazdu: „solidarność w czasach nieufności”. Profesor w swoim wystąpieniu podjął temat religii, jej miejsca w socjologii i we współczesnym świecie. Zwrócił uwagę na marginalizację religii, co często tłumaczone jest procesem sekularyzacji. Tymczasem ten wybitny socjolog skrytykował tego typu argumenty, twierdząc, iż: „błędem jest oderwanie się od historii w imię nowoczesności – socjologia powinna interesować się religią jako warunkiem istnienia nowoczesności”. Ta uwaga

może stanowić swego rodzaju drogowskaz dla wszystkich, którzy w większym bądź mniejszym stopniu zajmują się miejscem religii nie tylko w socjologii czy innych dyscyplinach naukowych, ale także we współczesnym świecie. Oderwanie religii od nowoczesności czy jej marginalizacja wskazuje na pewne odcięcie korzeni, zburzenie fundamentów, zakwestionowanie roli, jaką niegdyś odegrała. W tym miejscu nawiązują się słowa Marii Konopnickiej: „aby mierzyć drogę przyszlą trzeba pamiętać skąd się wyszło”. Bez nawiązania do historii, tradycji, przeszłości – trudno mówić o nowoczesności.

Analizując grupy tematyczne, warto zwrócić uwagę na te, które rzadko są przedmiotem socjologicznego dyskursu. Wśród nich znalazły się: *Socjologia morską; Socjologia sztuki i muzyki w ujęciu teoretycznym i badawczym; Socjologia edukacji w badaniach empirycznych i refleksji teoretycznej oraz Socjologia środowiska a społeczne wyzwania antropogenu*. Z kolei najbardziej rozbudowanymi grupami tematycznymi, które cieszyły się zarówno dużym zainteresowaniem prelegentów, jak i przyciągnęły szerokie grono słuchaczy były zagadnienia dotyczące migracji, w tym wielokulturowości oraz religii. W ramach pierwszego obszaru podejmowane były następujące tematy: *Przemiany więzi społecznej w polskich skupiskach migracyjnych; Trajektorie życiowe migrantów na tle przemian społeczno-gospodarczych Polski i Europy; Funkcjonowanie związków i małżeństw mieszanych w kontekście wielokulturowości; Płeć kulturowa a religia w (trans) migracyjnych kontekstach; Współczesne konflikty międzykulturowe z perspektywy socjologicznej; Etniczne wyzwania naszych czasów; Kultury narodowe i lokalne a polityka: powiązania w różnych kontekstach*. Drugim wiodącym obszarem była religia, jej przemiany i miejsce w sferze publicznej. Świadczą o tym następujące grupy tematyczne: *Jaka religia? Przemiany religijności i instytucji religijnych w Polsce i na świecie; Religia a sfera publiczna – teoria i empiria*. Przemianom religijnym został poświęcony odrębny panel zatytułowany: *Desakralizacja/Re-sakralizacja? Wzięli w nim udział m.in.: ks. prof. Janusz Mariański, prof. Maria Libiszowska-Żółtkowska oraz prof. Ireneusz Krzemiński*. Z uwagi na liczebność, nie jest możliwe omówienie czy nawet zaprezentowanie wszystkich grup tematycznych, ale wskazać należy te nawiązujące do głównego hasła zjazdu: *Deficyt zaufania we współczesnych dyskursach i praktykach żywieniowych; Solidarność czy konkurencja? Rozwój współpracy i (re)konstruowanie tożsamości na pograniczach europejskich; Konsekwencje doświadczenia czasów „Solidarności”; Współczesne obrazy i skrypty solidarności rodzinnej; Nieufność i medycyna – perspektywa nauk społecznych*. Dużym zainteresowaniem cieszyły się grupy podejmujące zagadnienia sfery publicznej: *W stronę socjologii sfery publicznej oraz Sfera publiczna interesy i konflikty*.

Organizatorzy zjazdu nie zapomnieli o tych, którzy zasłużyli dla socjologii zakończyli już swoją ziemską pielgrzymkę. Odrębny panel został poświęcony ś.p. prof. Elżbiecie Tarkowskiej przez lata związanej z Polskim Towarzystwem Socjologicznym. Pomoc społeczna, marginalizacja, ubóstwo to wiodące tematy badawcze Pani Profesor, toteż miała ona poprowadzić grupę tematyczną: *Poza*

*systemem pomocy społecznej. Źródła i formy rezyliencji gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem.* Stało się jednak inaczej. Wzruszający panel poświęcony wspomnieniu prof. Elżbiety Tarkowskiej poprowadzili przyjaciele, współpracownicy oraz studenci.

Gdańsk to miejsce wielu ważnych historycznych wydarzeń związanych zarówno z II wojną światową (np. Westerplatte), jak i narodzinami Solidarności i legendarnym Lechem Wałęsą. Dzięki organizatorom zjazdu, uczestnicy mogli poznać ten wymiar miasta, m.in. bezpłatnie zwiedzić Europejskie Centrum Solidarności. Zostało ono założone w 2007 roku i rozwinęło się z początkowej idei utworzenia Muzeum Solidarności. Lokalizacja ECS jest znamienna – znajduje się ono przy pomniku Poległych Stoczniovców 1970 (trzech krzyży z kotwicami) oraz historycznej Bramie nr 2 Stoczni Gdańskiej. Na wszystkich chętnych czekało Morze Bałtyckie, a pogoda w czasie zjazdu dopisała, była idealna nie tylko na spacer.

*Teresa Zbyrad*